

KÖNYVESPOLC

BÁNYÁSZOK VALLOMÁSAI

A Kárpát-medence bányászása lassan szerveződött egységes munkás- és szakmaréteggé. Fordulat volt 1937-től a felnőttképzésben a vājár képzés megszerezhetősége. Az igazi, a társadalmi előrelépés alapját nyújtó iskolai vājárképzés volt az, ami megteremtette az érvényesülés utjait (1949). A tanulás lehetősége, az alapfoktól a felsőoktatásig nyíló pálya, a foglalkoztatás hosszútávra remélt biztonsága, a bányászati iparág preferáltsága sokaknak nyújtott ígértes életutat. A nagy ívű korszak azonban alig élt meg egy emberöltőt – Ladányi András új könyve (immár a 37. önálló alkotás) személyes megszólalásokon keresztül mutatja be egy formálódó munkásréteg életutjainak sokféleségét. Az optimistán közelített történelmi korszak a sikerekről szól – pedig érdemes lett volna pár szóban megemlékezni arról is, hányan és hogyan voltak sikertelenek, milyen tényezők befolyásolták a kevésbé sikeresek vagy elvesztettek életútját. Mindezek személyes és társadalmi vonatkozásokban is tanulságosak.

A „*Bányász vagyok...*” című, egykori vājártanulók vallomásait közreadó kötet elhivatott alkotás. A szerző maga is végigélte a vājáriskolás létét, a bányamunkát, a bányász kulturális mozgalmak fordulatos éveit, mint a *Bányamunkás* főszerkesztője, a szakma felelős és értő képviselőjeként vett részt a kultúra, az irodalom széles köreiben, lett többek között Váczi Mihály emlékének gondozója, irodalomtudós.

A könyv személyes hangvétele, az interjúalanyokból sugárzó tudás és emlékezés, az életutak rendkívül érdekes és a nagy társadalmi változásokat is tükröző tartalmak a szerző abbéli szándékát erősítik, hogy az emlékezéseken túl azokat az emberi alkotóerőket is bemutassa, amelyek valahol

mindenkiben munkálnak és amelyeket – esetünkben a bányászatban – hasznosítani is tudunk. Vājáriskola-aknászképző, technikum, műszaki egyetem vagy más felsőoktatási intézmény, változatos beosztások, embert próbáló feladatok, küzdelem az újért, megőrizni a hagyományokat – Ladányi András szociológusi érzékenységgel kezeli a bányászatban felnőtté váló alkotó emberek sorsát. De nemcsak volt tanulók szólalnak meg, a tanárok is elmondják véleményüket, egy-egy épület képei pedig az idő múlására figyelmeztetnek. A gazdag illusztráció – dokumentumok, képek – egy eltűnt foglalkozás eseményeit idézik fel, amelyek történelmünkben mindig helye van.

A bányászat, jelesen a szénbányászat szerepe a világban a környezetvédelmi szabályozások közepette, néhol ellenére tartósan része az energiagazdálkodásoknak. A hazai szénbányászat ma elenyésző, közelmúltja és jövőképe változatosan szerepel a nyilvánosság előtt. Ladányi András könyve a szénbányászat kiteljesedési szakaszának emberi forrásáról ad szociológiai, történelmi képet, megtartandó emlékezést akkor és most is a *Jó szerencsét!* jegyében.

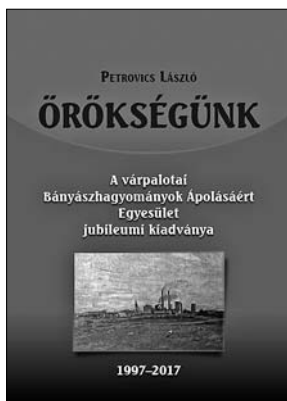
(Ladányi András: „*Bányász vagyok...*”. Egykori vājártanulók vallomásai. Bányá-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete Tatabányai Szövetsége, Tatabánya, 2017. 450 oldal)

Krisztián Béla

VÁRPALOTAI BÁNYÁSZHAGYOMÁNYOK

Az *Örökségünk* címmel megjelent könyvben közölt tanulmányok mintegy folytatását képezik a szerző és szerkesztő, Petrovics László azon törekvésének, hogy a múlt és közelmúlt, valamint napjaink történéseit,

eseményeit a bányász hagyományok témaköréből merítve megörökítse és közkinccsé tegye. Az összeállításból kiderül, hogy a szerző szívéhez közel állnak az általa fontosnak vélt civil közösségek. Aki az első, Budapesten rendezett könyvbemutatóra és méltatásra eljött 2017. október végén, a kezébe vehette a kötetet. A várpalotai bemutatót a bányászok és tüzérek védőszentje, Szent Borbála tiszteletére december 4-én tartották meg.

Petrovics László munkája ahhoz a helytörténeti kutatási gyakorlatához kapcsolódik, amelyet immár két évtizede a bányász emlékek gyűjtésével igyekszik képviselni és megbecsülni. Erre jó alkalom kínálkozott: a jubiláns Bányász Hagományok Ápolásáért Egyesület 20 éves

fennállása. Az ez alkalomból íródott kötet az egyesületi élet hangulatát is tükrözi. A jól megválasztott képek színesebbé, érdekesebbé teszik a kiadványt. A kötet borítóján Nagy Gyula Egry-díjas várpalotai festőművésznek *A palotai bányai üzem látképe* című, 1953-ban készült olajfestménye látható.

A könyv szerzője és szerkesztője, Petrovics László népművelő és tanár, mások mellett az egyesület alapító tagja, első önkéntes ügyvezetője, jelenleg elnökhelyettes, a bányász hagyományok ápolásának várpalotai „motorja”. Kötetéből idézem: „A bányászkodás megszűnésével városunkban is az emlékezés és hagyományápolás maradt. Hirdetjük és teszünk érte önkéntesen, térítésmentesen, alapítóként egyesületünk tagjaival.” Mondanivalóját négy fejezetben foglalta össze: *Előttörténet, Első évtized mérlege, Második évtized* és végül a *Jó szerencsét* következik. A mellékletek és függelékek között a

bányász témájú minikönyvekre és emléktárgyakra, névmutatóra is rábukkanunk. Névsort is tartalmaz, egyesületi alapítókkal, tagokkal, eltávozottakkal, várpalotai kitüntetett személyekkel, *Kossuth-díjasokkal*, díszpolgárokkal.

„A kötet kimondottan drámai részét képezik az interjúk. Az elsők az úgynevezett fókuszcsoporthoz tartozó interjúk, amelyekben ugyanazokra a kérdésekre válaszolt az 1950-es évek második felében, illetve végén született Gál Imre, Koczor Zoltán, László István. Sorsukon és családjuk történetén keresztül megéleveníedik a XX. század történelme. A jó szerencse hiányzott a 90-es években, a nagyon rossz gazdasági helyzethez, nemcsak a bányászoknak – mesélte egyikük rezignáltan. Vagy egy másik részlet: A bányában töltött éveimre mindig szívesen gondolkodom. Gyakran álmodom felőle. Növeli az interjúk értékét, hogy kritikusak, önkritikusak, legyen szó a jubiláló egyesület létrejöttéről, az alapítás szándékairól” – mondta el gondolatait Sente Tünde szociológus, újságíró a várpalotai laudáción. A figyelmes olvasó a könyv ezen részénél biztosan hosszasan elidőz majd.

Folytatva gondolatmenetét: „A következő, szintén a könyvhöz készült interjú Domján Istvánnal a szociológia módszertanában a mélyinterjúk közé sorolandó. Továbbolvasva, harmadikként pedig egy memoárral találkozhatunk. Id. Petrovics János életútjáról – benne 32 év a földalatti szolgálatról – szól, akit 90. életévében, 2014 tavaszán méltóképpen búcsúztattak el a Bányász Fúvószenekekar közreműködésével.”

A jubileumi könyv, amely folytatása a 2007-ben elkészült, ötszáz példányban megjelent *Egyesületünk évtizede* című kiadványnak, hitelesen dokumentálja nem csupán a mögöttük hagyott két évtizedet, hanem a szénbányászat múltját, hagyományait és örökségét is részletesen bemutatja, azon szerkesztési elvet követve, miszerint „Legyen a kötet mindnyájunké!”, további szerzők írásai is bekerültek a kötetbe.

A könyv további erényeként állítják bányász és kohász szakmai körökben, hogy „Nem csupán visszatekintés, hanem előremutató fogalmazvány: körvonalazza az egyesület jövőbeni feladatait, szembesülve azzal a szociológiai körülménnyel, hogy a tagságon belül magas a 60 év felettiek aránya, s a fiatalítás problémája, hasonlóan más hagyományörző civil szervezetekhez, náluk is gondot jelent.” Szente Tünde azt is kiemelte, hogy időben felismerték: az együttműködést más civil szervezetekkel, így például az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel, a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségével, a Várpalotai Gábor Áron Honvéd Nyugállományúak Klubjával, a Rákóczi Telepi Baráti Kör Egyesülettel, a Bányász Nyugdíjas Klubbal (és még sorolhatnám) a munkájukat hatékonyabbá teszi.

„Kinek ajánlható e-könyv?” – tette fel a kérdést a Budapesten megtartott bemutatón dr. Horn János, több bányász témájú kötet szerzője és szerkesztője. Majd így folytatta: „Természetesen elsősorban Várpalota lakosainak és a vonzás körzetében élőknek, valamint a könyvben szereplőknek és döntően a fiataloknak is, hogy ismerjék meg a bányászat múltját és jelenét. De példaértékű a könyv a bányászok nagy családjának is, mert követhető utat mutat be, hogy egy olyan bányavidék, amely 1996-ban befejezte a széntermelést, milyen sikeresen tudta és tudja a bányász hagyományok ápolását folytatni. A kötet kiválóan szerkesztett, hiszen hiteles jegyzőkönyvek, médiaanyagok, interjúk, 302 döntően színes, kiváló minőségű fénykép, szemléletesen mutatják be a 20 év legfontosabb eseményeit/történeit – sőt – megfontolandó teendőit.”

Összességében a 208 oldal, a benne szerepeltetett több mint 300 valós személy, olyan kordokumentum, amelyet az utódok és a helytörténet-kutatók emlékezete is megőriz, sőt, forrásmunkául szolgál más kutatásokhoz. A kötet hasznos, logikusan felépített, könnyen használható alkotás. Jelentős ki-

advánnyal gazdagodott az egykori bányászváros helytörténeti könyvésze.

(Petrovics László: Örökségünk. A várpalotai Bányász hagyományok Ápolásáért Egyesület jubileumi kiadványa, 1997–2017. Bányász hagyományok Ápolásáért Egyesület–Bányász Nyugdíjas Szakszervezet és Klub, Várpalota, 2017. 208 oldal)

P. Forgács Zsuzsanna

LEXIKONNAL GYARAPODOTT AJKA

Egy város életében vannak meghatározó momentumok, amelyek évek távlatából is emlékeztetésekké maradnak. Nos, 2018. február 22. délutánja bizonyára egy ilyen történet. Ekkor mutatták be a Tilhof Endre által írt, szerkesztett *Ajka város – Ajka, Ajkarendek, Bakonygyepes, Bódé, Csékút, Padrag, Tósokberénd községek és Ajkacsingervölgy – általános lexikonát*.

A nagy érdeklődés mellett megtartott eseményen, a Nagy László Városi Könyvtár és Szabadidő Központ kiállítótermében a város kulturális életének nagyjai mellett a szerző számos tisztelője, barátja, falubelije is megjelent. A bemutatón Bábits Valéria, az intézmény igazgatója mondott köszöntőt, majd dr. Horváth József alpolgármester méltatta Tilhof Endre tevékenységét. Kiemelte az eddig kapott elismeréseit, amelyeket a most megjelent hatalmas munkája is igazol.

A bemutató alkalmával Somfai Balázs, a könyv lektora beszélgetett a szerzővel, így több háttér-információval lett gazdagabb a hallgatóság. Megismerhették a lexikon megírásának az előzményeit, a folyamatát, a közben adódott nehézségeket. Már előre elnézést kért Endre bácsi azokért a hibáért, amelyeket nyilván találni fog majd az olvasó. Egyben kérte is, hogy jelezzék, mert mindig nyílik alkalom a javításra, módosításra, sőt, egy lexikon soha nem egy lezárt mű.

Elmondhatjuk, eddig csupán hat városnak volt Magyarországon átfogó ismerettára. Ha belegondolunk, hogy Ajka Magyarország 63. városa és nem is oly rég már 346 várost számláltak hazánkban, akkor méltán lehetünk büszkéek Tilhof Endre úttörő munkájára. A kötet szűkebb értelemben nyolc év termése, ugyanakkor több évtized kutatásainak az eredménye. A hivatkozásokban számos ajkai helytörténet-kutató munkájára utal a szerző.

A lexikon 594 oldalán hozzávetőlegesen négyezer szócikk olvasható, amelyekhez egymillió 900 ezer betűt, 260 ezer szót használt fel a szerző. Tartalmazza az intézmények, sport és civil szervezetek, üzemek, utcák, emlékművek, emléktáblák, templomok, iskolák, pártok, események sokaságát és mindent, amit lehet és érdemes tudni egy településről. A kiadványban szereplő személyi szócikkek csak befejezett, lezárt életműveket ölelnek fel. A függelékben a városról minden eddig megjelent irodalom megtalálható segédanyagként, amely nagy erénye a lexikonnak, hiszen ezekkel lesz teljes egész az Ajkáról és községeiről alkotott kép.

Az ismerettár kiadása családi összefogással indult el. Támogatóként csatlakozott a Tósokberéndért Egyesület, amelynek tiszteletbeli tagja Tilhof Endre, továbbá Ajka

Város Önkormányzata és a Nagy László Városi Könyvtár és Szabadidő Központ is. A könyv tördelését Jákliné Tilhof Ágnes, a szerző lánya vállalta magára, míg felelős kiadója Jáklai Péter, a szerző veje volt. A lexikon borítógrafikáját Csabai Tibor tanár, grafikusművész készítette. Az első kiadás 300 példányban

készült el. Az érdeklődésre jellemző, hogy a könyvbemutatón több mint egyharmada el is fogyott ennek a rendkívül értékes kiadványnak.

A lexikon a továbbiakban megvásárolható a szerzőnél, a Nagy László Városi Könyvtár és Szabadidő Központ információs részlegén és a Bródy Imre Gimnázium könyvtárában.

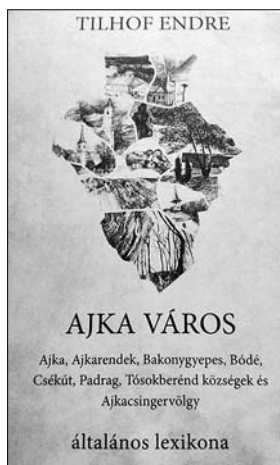
(*Tilhof Endre*: Ajka város. Ajka, Ajkarendek, Bakonygyepes, Bódé, Csekút, Padrag, Tósokberénd községek és Ajkacsingervölgy – általános lexikona. Jáklai Péter, Ajka, 2017. 594 oldal)

Csendesné Bosits Éva

TATABÁNYAI PEREK 1956 UTÁN

A rendszerváltás óta szép számban kiadott Komárom-Esztergom megyei vonatkozású, 1956-ról szóló munkák változatos műfajú tárháza tovább bővült a Tatabányai Városi Levéltár jóvoltából. A *megtorlás Tatabányán – Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követő főbb tatabányai perek* című kötet historiográfiai előzményei – röviden – az alábbi művek.

Ácsról és saját 1956-os emlékeiről, gondolatairól Szűcs Béla Albert (1934–) írt több művet is. Esztergomot illetően Faász Tibor feldolgozását és Germuska Pál róla szóló ismertetőjét emelem ki, többek közül. Különös történetet dolgozott fel, jórészt kesztölczi „terepmunkával” Barsi Szabó Gergely. A már említett Fakász Tibor állította össze és a nemrégiben elhunyt ottani helytörténész, Hegedűs Pál lektorálta a kisbéri kötetet. Komárom és múzeuma évfordulós kötettel tisztelgett a helyi forradalmi események előtt. A tatai történeésekről Fakász Tibor írt először, majd a városi múzeum kiadta a helyi vezető személyiség, Mészáros Gábor orvos börtönnaplóját. Ezt egészítette ki a *Ti írtátok – '56-ról* című szépírói verseny pályamunkáiból készült válogatás. A Tatán élő, korábban a tatabányai Városi

Könyvtár igazgatójaként nyugdíjba vonult Csics Gyula budapesti 1956-os naplójából idegen nyelvű fordítás és film is készült. Ez a fővárosi események egy részét rögzíti egy 12 éves szemtanú írásos emlékei révén. Tatabányai vonatkozásban id. Gyüsi László két kiadást is megért, dokumentumfilmen is feldolgozott összefoglalója, továbbá Germuska Pál pontos kronológiai áttekintést adó tanulmányai előzték meg *A megtorlás Tatabányán* című kötetet.

Tatabánya kiemelt jelentőségét a forradalom alatti és a leveretést követő eseményekben gazdasági súlya, megyeszékhely volta és munkásváros jellege miatt aligha lehet eltúlozni. Ezért, a múlt eseményeinek hiteles ábrázolásához, a szereplők jobb megismeréséhez hozzá kell tartoznia ennek a kötetnek is. Ez eddig a legrészletesebb dokumentumokat közli a helyi forradalmi eseményekkel kapcsolatban. A vizsgálati és periratokat, tanúvallomásokat és egyéb megnyilatkozásokat közlő mű kellő forráskritikával használva fontos és használható részletekkel egészíti ki eddigi ismereteinket. Egyrészt – emberileg teljesen érthető módon – a perbe fogott személyek nyilván kisebbíteni akarták szerepüket a tárgyalások során, a hóhér árnyékában. Másrészt nehéz ma már megállapítani, hogy pontosan mi alapján szabták ki az életpályákat megtörő büntetési tételeket. Több mint 80 személyt érintett a felelősségre vonás, és megtorlás, de szerencsére halálos ítélet végrehajtására nem került sor Tatabányán. (Kiszabásra igen, de enyhítették.) A kor „szelleméhez”, jogi gyakorlatához illően félelmetesek is ezek az iratok, mert keletkezésükkor nem lehetett tudni, hogy egy pernek mi lesz a végső kimenetele.

A tatabányai forradalmi események fő szereplőinek eredeti dokumentumait a Győr-Ménfőcsanak Megyei Levéltárban őrzik. A forráskiadvány ezek alapján három fő peranyagából közöl hosszú részleteket. A forradalom szervezésében és irányításában vezető szerepet játszott dr. Klébert Márton (a tatabányai vezető dr. Mészáros Gáborhoz hasonlóan orvos) és társai hiányosan fennmaradt iratainak legfontosabb részleteit teszi közzé. „*Nem politikai karrier vitt a részvételre, hanem, hogy minden felesleges vérontást megakadályozzak*” – vallotta. A szomszéd községben történetekre nem lehetett ráhatása. Mint ismert, október 27-én a baji laktanyánál egy forradalmi csoport fegyvereket akart megszerezni, de tűz fogadta őket, aminek következtében 8 fiatal életét vesztette. Ennek következményei miatt, továbbá, mert az itteni események érdemi kivizsgálása elmaradt, fontos az itt közölt szembesítési jegyzőkönyv a laktanya akkori parancsnokával (108–111. oldal).

Dr. Klébert Márton (1912–1978) emlékét, aki az 1963-as amnesztiával szabadult, 2017 óta emlékszoba őrzi a Tatabányai Városi Levéltárban. Stílszerűen itt mutatták be a kötetet is. Dr. Klébert Mártonnak katonai rendfokozata is volt. Ennek rehabilitációján is dolgozik a könyvet szerkesztő és kiadóként jegyző B. Stenge Csaba hadtörténész, levéltárigazgató. A periratoknak ebben a csoportjában található valloásokban olvasható Solymos Mihály akkori főmérnök (1922–?) trösztli munkástanácsi vezető neve. Ő megfontoltsága, szakmailag megalapozott döntései miatt enyhe ítéletet kapott, de internálták, el kellett hagynia szülőföldjét. Később fontos bányászati beosztásokban dolgozhatott. 1995-ben Tatabánya díszpolgára lett és díjat neveztek el róla.

A második nagy peranyag a Mazalin György csoportjához sorolt 17 vádlott ügyét tartalmazó irategyüttes. Ez a forradalom leverése utáni szervezkedés nem volt komoly, jelentős, „*inkább csak gondolati szinten létezett, és valójában nem is volt fegyveres*” (20. oldal). Ennek kapcsán olvasható, hogy december 4-e után pufajkások sztrájköröket és szakszervezeti vezetőket bántalmaztak. December 7-ig meleg volt a helyzet, de működött a megfélemlítés is. A másik oldalon pedig a félelem, hogy a *Márciusban Újra Kezdjük* jelszava valóra válik, megismétlődő forradalmi események formájában. A brutális fizikai megtorlások egy részét ez is motiválhatta.

A harmadik anyag és szerkezeti egység a könyvben Lados István és 25 társa, a VI-os telepi fegyveres ellenállók peréről ad áttekintést. Itt történeti szempontból is fontos részletek olvashatók az ellenállásról az érintettek beszámolóival. Az ő tevékenységük a magyarországi egyik legutolsó fegyveres ellenállás volt decemberben. A VI-os telepi tűzharccokat, a bányászok szűkebb pátriájukat védő ellenállását a pufajkások (karhatalom) szovjet támogatással fojtotta el.

December 29-én a bányavállalat munkástanácsi küldöttei leszavazták Gál Istvánt, ám ő folytatta korábban megszakított vezetői munkáját. Az országosan decemberben megindult és az 1962-es amnesztiáig tartó megtorlás során, amely a diktatórikus szocializmushoz tért vissza, a forradalom tatabányai prominens személyiségeinek letartóztatása december 30-án történt. Következett a közigazgatás kézbevétele, statáriális ítélezés, internálások, a párt szervezeteinek országos kiépítése, a munkásörtség – és a „kirakatpercek” megszervezése, a társadalom elrettentése, megtörése, az adott politikai és hatalmi keretekbe történő kényszerítése. A levert forradalom ezért is volt a magyarság önbecsülését, nemzeti büszkeségét erősítő tett, példamutatás az utókor számára.

(A megtorlás Tatabányán. Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követő főbb tatabányai perek. Szerk., a bev. tan. írta, a dok. összeáll.: *B. Stenge Csaba*. Tatabánya Megyei Jogú Város Levéltára, Tatabánya, 2017. 451 oldal)

Horváth Géza

HÍREK

Jubilál a Fővárosi Vízművek. Egész éven átívelő rendezvénysorozattal ünnepli fennállásának 150. évfordulóját a Fővárosi Vízművek Zrt. Az 1868 óta működő, társadalomtörténeti jelentőségű társaság szolgáltatása az elmúlt másfél évszázad során egyetlen napra sem esett ki, még a háborúk és a forradalmak időszaka alatt is biztosította Budapest számára az ivóvizet. Az Első Pesti Vízmű ellátási területe a másfél évszázad során 1878 hektárra nőtt, ma 1,9 millió embert szolgál ki, amelyhez 752 vízkitermelő kút és 5322 kilométeres hálózat áll rendelkezésére – mutatott rá Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes a jubileumi év megnyitóján, hozzátéve, hogy a 2018-ban várható programok között víztároló medencék látogatásaira is lehet majd jelentkezni. A társaság A Víz Világnapja alkalmából rendszeresen szervez nyílt napokat, tavaly a kőbányai víztároló bizonyult a legnépszerűbbnek. A társaság működése nem áll meg az országhatároknál, számos külföldi projekt is kötődik a nevéhez. Haranghy Csaba vezérigazgató a legutóbbi nemzetközi megbízások közül kiemelte a Sri Lanka-i és az indonéz projekteket, utóbbi területén 14 település víztisztítását oldotta meg a budapesti szolgáltató. (Magyar Idők 2018. márc. 6. 12. old.)

HÍREK

Somoskő és Somoskőújfalú: hazatért faluk. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke, Skuczai Nándor kezdeményezése alapján, Becsó Zsolt országgyűlési képviselő előterjesztéssel élt az Országgyűlés felé, hogy Somoskőújfalú és Somoskő hivatalosan is használhassa a *Hazatért Falu* címet, elismerve és méltányolva ezzel azt a páratlan erőfeszítést, amelyet dr. Krepuska Géza professzor, Liphay B. Jenő, a salgótarjáni Rimamurányi Vasmű Rt. igazgatója és dr. Auer Pál jogi szakértő, továbbá neves és ismeretlen nevű társaik fejtettek ki az 1920-as trianoni döntéssel Csehszlovákiához csatolt Somoskő és Somoskőújfalú települések Magyarországhoz való visszacsatolása végett. A kezdeményezés alapján az Országgyűlés az 1924. február 15-én megvalósult visszacsatolás örök emlékére Somoskő és Somoskőújfalú településeknek a *Hazatért Falu* (Pagi ad Patriam reversi) címet adományozta. A Hazatérés Napja 94. évfordulójának alkalmából Somoskőújfalun 2018. február 18-án megrendezett megemlékezésen Kövér László, az Országgyűlés elnöke mondott ünnepi beszédet és ő adta át a nevezett településeknek a *Hazatért Falu* címet igazoló dokumentumot.

* * *

Átadták a Kazinczy-díjakat. Kovács M. István és Varga János, a közszolgálati rádió bemondói, Szendrődyné Botka Krisztina, a balatonboglári Boglári Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola magyartanára, valamint S. Forgács Anna, a budapesti Egressy Béni Református Művészeti Középiskola magyar–latin szakos tanára kapott idén *Kazinczy-díjat* a szép magyar beszéd népszerűsítéséért és az anyanyelv ápolásáért. Az 53. alkalommal megrendezett *Szép magyar beszéd* verseny Kárpát-medencei döntőjének győri eredményhirdetésén a *Péchy Blanka-díjakat* a Boglári Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója, Túrjai Attila és igazgató-helyettese, Kiss László vették át. A döntő egy, legfeljebb három perc időtartamú szabadon választott, XX–XXI. századi magyar esszé vagy értekezés felolvasásából, egy kötelező szöveg tolmácsolásából és egy írásbeli feladatból állt. A döntőn 160 középiskolás vett részt, közülük 35-en a határon túlról érkeztek. A versenyen legjobb teljesítményt elérő 35 diák *Kazinczy-érmét* vett át. (MTI, 2018. ápr. 23.)

* * *

Magyar Örökség Díjasok. 2018. június 23-án újabb *Magyar Örökség Díjakat* adtak át Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) dísztermében, az elismeréssel ezúttal is hét kiemelkedő személyiség és intézmény tevékenységét díjazták. Az ünnepségen *Magyar Örökség Díjban* részesült a Cédus Táncgyűttes hagyományörző tevékenysége, Herczegh Géza nemzetközi hírű, széles körű jogtudósi munkássága, Aknay János festőművészete, Ulman István faragó és a Gömöri Kézművesek Társulása példája, Ágh István írói munkássága, a több mint 400 éves Egyetemi Könyvtár és az Óbudai Danubia Zenekar kultúrmissziója. A *Magyar Örökség Díj* azon magyar személyeknek, intézményeknek és csoportoknak adható negyedévente, akik és amelyek tevékenységükkel hozzájárultak a magyar kultúra, gazdaság, sport és tudomány, azaz a magyar társadalom erkölcsi, szellemi felemeléséhez. Ezek együttesen alkotják a magyarság „Láthatatlan Szellemi Múzeumát”. Évente négy alkalommal, esetenként hét-hét díjat osztanak ki kulturális műsor keretében. (MTI)

HÍREK

Védelmet kapnak a balatoni halak. Élőhelyfejlesztési pályázaton nyert százmillió forintos támogatásból mobil halrács épült a Balaton egyik befolyóján, a Nyugati-övcatornán – hangzott el a műtárgy átadásán 2018. május 11-én, a Somogy megyei Kéthely térségében. A rács elsődleges funkciója, hogy megakadályozza a nagy testű és nagy tenyészértékű balatoni halak feljutását ívési időszakban az olykor alig pár lépés szélességű árkokra. Ezek a halak szeretik a szűk csatornákat, árkok sekély vizében letenni ikráikat, és ilyenkor védtelenek az orvhalászokkal szemben. A balatoni halgazdálkodási társaság a teljes költséget támogatás-ként kapta meg, hasonló módon segítettek a horgászturisztikai szempontból szintén fontos Tisza-tavi halgazdálkodókat és a ráckevei Duna-ág ökológiai, illetve élőhelyfejlesztési projektjét is. (MTI, 2018. máj. 12.)

* * *

Világörökségi szintre emelik a Hortobágyot. Az 52. Hortobágyi Lovasnapokat július 6. és 8. között rendezték meg a mátai lovaspályákon és a kilenclyukú híd térségében – közölték a szervezők. Széles Diána, Debrecen turisztikáért is felelős alpolgármestere az MTI tudósítása szerint utalt arra, hogy a megyeszékhely önkormányzata Főnix nevű rendezvényszervező cégével tavaly kapcsolódott be először a lovasnapok szervezésébe. Fontosnak nevezte, hogy Debrecen térségében bővüljön a minőségi turisztikai kínálat, ezért fejlesztik együtt a Debrecen–Hortobágy–Tisza-tó–Hajdúszoboszló régiót. Emlékeztetett arra, hogy a Hortobágy hárommilliárd forint fejlesztési forráshoz jutott, amivel az a céljuk, hogy világörökségi szintre hozzák Hortobágy turizmusát is. (Magyar Idők 2018. jún. 1. 14. old.)

* * *

Ideje az építésnek – A Rómer Flóris-terv eredményei. A Rómer Flóris-terv részeként megújuló, határon túli magyar műemlékek restaurálását mutatta be a Magyarság Házában megrendezett kiállítás Budapesten. Az elmúlt három évben számos kiemelkedően értékes, de veszélyeztetett állapotban lévő, középkori kis falusi templomon végeztek örökségvédelmi munkálatokat Erdélyben, Kárpátalján, a Muraközben, a Felvidéken és a Vajdaságban – mondta Latorcai Csaba, az Emberi Erőforrások Minisztériumának közigazgatási államtitkára. 2018-ban negyven műemlék épület állagmegóvására és restaurálására 160 millió forintot fordítanak a program keretében. Az *Ideje az építésnek – Megújuló műemlékek a Kárpát-medencében* című kiállítás anyagában a műemlékeket bemutató művészi igényű fotók, hang- és filmfelvételek, ismeretterjesztő leírások és műtárgymásolatok is találhatóak voltak. (MTI, 2018. jún. 6.)

